

wen. Zijn ge-
n voor al te
haar tegen-
-figuren ver-
-toch buigen
- maar voor
- h niet gefor-
-aarom accep-
- l zien in hun
- elijk boek.

wel dit boek de meest positieve uitspraken behelst van alle drie, is het toch het minst „christelijk”. Dit komt voort uit de onervarenheid van den schrijver. Hij weet van zijn romanfiguren geen menschen te maken van vleesch en bloed, menschen, die beleven, wat zij belijden, al doen zij alsof.

Het schrijven van een goed boek is moeilijk, dat van een christelijken roman heel erg moeilijk. Daaraan moeten de schrijvers en de uitgevers denken.

De drie besproken boeken hebben één ding gemeen: ze zijn alle drie keurig uitgegeven, dat van G. Mulder zelfs met illustraties van Herman Dijkstra, dus niet de eerste de beste. Het verdient een woord van lof, dat onze uitgevers oog hebben voor een goed verzorgd uiterlijk. Toch is de inhoud van meer belang; ook daaraan kunnen zij meer aandacht besteden.

Gron.

H. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Doorbraak in de Zending!

Het is al even geleden, dat prof. Zuidema zijn geruchtmakende artikelen in Trouw schreef over uitgaande lampen en onvaderlandsche zending. Naar aanleiding van deze artikelen (wild geschrijf genoemd) ontstond een storm. Stormcentrum: Zendingcentrum Baarn en Oegstgeest. Het werd een formeele oorlog. Dr J. C. Hoekendijk, secretaris van den Wereldraad kwam in actie en legde de synodale zending het vuur na aan de schenen: willen jullie nu met ons meewerken of gaan jullie lawaai schoppen? Chao is niet zoo gevaarlijk en geen zending is een echte communist. Daarop antwoordden de synodale generale zendingdeputaten met een klaar geluid. Ze waren boos op Zuidema. Zuidema blafte terug. Er verscheen een brochure van zijn hand: Doorbraak in de Zending? Uitgave Wever, Franeker. Daarin werd aangetoond welk een gevaarlijk heer ds H. Rosin, verbonden aan de Hoogere Theologische School te Batavia, was. Deze barthaan kondigde aan, dat de plaats der christenen in het kamp der communisten was. Foei, zei Zuidema.

En toen kwam een oecumenische olifant met een lange snuit en blies het heele verhaaltje uit. Plots werd de vrede geteekend tusschen Zuidema en de generale zendingdeputaten. Zij zouden vergeten hetgeen achter is en zich uitstreken naar hetgeen voor is: samenwerking in Indonesië.

Deze „hereniging” tusschen Zuidema en de deputaten beteekende voor Zuidema zooveel als capitulatie. Het vraagteeken achter: doorbraak in de zending? is een vraagteeken gebleven. Geen wanklank verstoort

Studie der oudheid in

dienst der kerk (I)

Door eenvoudige leden der Kerk, en ook nog wel hier en daar door afgestudeerden, wordt nog wel eens gestreden over de vraag, waartoe die moeizame studie van het Grieksch en het Latijn dan toch eigenlijk wel dient. Misschien zou men zich toch wel kunnen beperken tot de studie van het Hebreeuwach voor het Oude, en het Grieksch voor het Nieuwe Testament, en verder, ingeval men nog eens wat meer wil weten, vertalingen benutten.

Onderstaande proeve was oorspronkelijk een referaatje voor theologische studenten, die met deze zelfde vragen kwamen, dat ik voor lezers van „De Reformatie”, die belang stellen in deze dingen, wat heb omgewerkt. Het voert niet de pretentie van wetenschappelijke volledigheid en dergelijke.

Gewoonlijk wordt het onderhavige probleem aangeduid met den titel: De Oudheid en wij.

Daartegen zijn voor ons doel bezwaren aan te voeren. Allereerst is die betiteling wat weidsch, nu we klaar weten, dat de Oudheid een veel grooter gebied omvat dan wij ook maar kunnen overzien. Vroeger was dat anders. Er bestaat een Buma-legaat van f 1000 jaarlijks voor dengene, die het beste overzicht schrijft over hetgeen in het afgelopen jaar gepresteerd is op het gebied van de studie der klassieke Oudheid. Sinds jaar en dag meldt niemand zich voor deze scriptie aan. En dat gaat dus „slechts” over de studie van één jaar, laat staan, dat wij over de Oudheid tout court een oordeel zouden willen uitspreken, dat werkelijk pretendeerde het gebied te overzien.

Dan het tweede moment. Wie worden bedoeld met die „wij”? Dat hangt er zeer van af. Bedoelt men den modernen intellectueel, den modernen doorsnee-Nederlander, en wie is dat dan?

En stel, wij zouden toch op deze vraagstelling ingaan, wat zoeken die „wij” dan bij de Oudheid? Met welk vooroordeel komt men? Heeft men zich ingesponnen in de behaaglijke gedachte, dat de moderne tijd toch eigenlijk alles is, de hoogste prestatie waartoe de cultuur kwam, en die een zich verdiepen in een zoo lang vervlogen tijdvak eigenlijk dwaas doet zijn? Dan beteekent de vraag niets anders dan een uitloeken van het antwoord: „Toen waren ze nog lang niet waar wij zijn. Moeten wij — meergevorderden — een

meer de samenwerking tusschen Baarn en Oegstgeest. Hoekendijk in Genève kann ruhig sein. Ad Kulper vecht nog wel wat over Verkuyls waardeering van waarheden in het communisme, maar daarbij krijgt hij weinig steun; prof. Wurth bestrijdt hem; prof. Ridderbos vindt de kwestie onbelangrijk; ds Wiersinga en prof. Diepenhorst schrijven in het Geref. Weekblad ingezonden stukken tegen hem. Zwijgen! Samenwerking! Vrede, vrede!

Maar nu een krantenbericht (Friesch Dagblad, christelijk-nationaal, hoofdredacteur H. Algra):

INDONESISCHE THEOLOGENCONFERENTIE.

In de hogere theologische school te Djakarta werd van 29 Mei tot 2 Juni een conferentie van oud-studenten dezer school gehouden. Uit verschillende delen van Indonesië waren de deelnemers voor deze conferentie gekomen, mede in verband met de oprichting van een Raad van Kerken, die een week te voren in Djakarta geschiedde.

De docenten der school — ds H. Rosin, dr Th. Mueller Krueger, ds C. A. van Wijck Jurriaanse, dr M. H. Bokstein (voorheen Ned. Herv. pred. te Leeuwarden) en ds A. Pos — hielden referaten over de pneumatologie (de leer van de Heilige Geest).

Ds Rosin zit dus nog vast in het zadel.

En — als het bericht waar is — is de synodale ds A. Pos zijn collega en spreekt tegelijk met hem over den Heiligen Geest.

We zullen eens zien of Zuidema, die zijnerzijds ontkend heeft de medewerking van zijn kerken aan bewuste school, nu spreken gaat.

In elk geval — laat hij het slot op den mond zitten, wij spreken, ook al zegt men, dat we weer eens met modder gooien. Ieder kan nu, dunkt ons, wel zien, dat de synodale kerken hopeloos in den knoop raken. Wij verheugen ons daar niet over, maar signaleeren het wel.

Eenerzijds houdt men nog vast aan schorsingen en bindingen. Schreef ds W. W. Meynen, Dordt, laatst niet (in zijn kerkbode van 27 Mei 1950), dat „zullen allen weerkomen dan moeten bij sommigen de verbondsbeschouwingen veranderen”? De poort is nauwer dan nauw.

Anderzijds kan er alles op door. En — we zeggen het met overtuiging — men speelt met de kerk en laat zich meesleuren met den vloed der Oecumene. De laatste synodexitting te Den Haag (14 Juni) heeft de banden met de javaansche „Wereldraad”-kerken, waar zelfs de amerikaansche Christian Reformed Church bang voor wordt om mee samen te werken, nauwer aangehaald. Blijf maar doceeren, ds Rosin. Vrede, vrede.

Doorbraak, uitroepsteeken, synodaal demasqué.

C. VAN DER WAAL.

POP. WETENSCH. SCHETSEN

cursus afloopen bij beginnenden?” Deze houding wordt getypeerd wanneer bij een beschrijving van zeer markante cultuurprestaties in de Oudheid de verbazing zich lucht geeft in het: „Toen al?” Wanneer men b.v. vertelt, dat er in de Oudheid reeds W.C.'s waren, dat wil dus zeggen met closetspoeling, lift, giroverkeer, goudvulling in het gebit, vuurtorens, pijpen om te rooken, een Baedeker voor China, slaapwagens, telegrafie, centrale verwarming, enz. enz., dan komt de verbijsterde vraag: Hadden de ouden dat alles dan „ook al?”¹⁾ Men wil hoogstens de bevestiging hebben, dat men nu zooveel verder is, wil hoogstens in de Oudheid herkennen wat men nu ziet en beleeft. Voor wat men niet herkent, heeft men geen belangstelling, en verslijt het voor primitief.

Daartegenover kan de vraagstelling „De Oudheid en wij” ook bedoelen een heilzaam bezwaar tegen allerlei breed opgezette, in doode bizonderheden afdalende historica, die goed wordt aangeduid met het mopje van „Das absolute Kamel” in 24 deelen. Maar dan volgt toch zeker wel een aanwijzing welke maatstaf dan dient aangelegd te worden teneinde zich belangrijker gegevens te verzekeren? Immers een beperking moet zin hebben, anders verarmt zij en stompt zij den geest af. Wie alleen op interessante dingen uit is verliest de groote lijnen uit het oog. Een titel dient de stof af te bakenen en een richting te wijzen. Ook te stimuleeren.

Liever waag ik het met de formulering: „Studie der Oudheid in dienst der Kerk”. Met „Studie der Oudheid” bereik ik tweeërlei: eerst dat ik mij niet laat verleiden tot een groot woord over een niet te omvatten tijdperk, en voorts, dat ik de vraag tot haar recht kan laten komen: „Waarom moeten wij toch studie maken van de Oudheid?”

Verder spreken wij uit, wie „wij” zijn. De menschen van de Kerk zijn maar niet iedereen. We kunnen over deze dingen ook maar niet in denzelfden trant tegenover iedereen spreken! Bovendien mogen wij maar niet een willekeurige oriënteringspunt voor onze studie nemen! Of ook, en dat is het ergste, onze studie, omdat het toch, zegt men dan, wetenschappelijk werk

¹⁾ Cf. Hans Lamer, Wörterbuch der Antike, 1936. „Auch schon?”

is, van de Wet Gods emancipeeren!

Om een voorbeeld te geven. Is het mij geoorloofd zoo maar, omdat mijn begeerten in die richting gaan, de stof pikant en interessant is, mij te gaan werpen op de intense bestudeering b.v. van de Grieksche comedie, met name van b.v. Aristophanes, die zedelijke grofheden met welbehagen beschrijft?

Mogen wij verder zoo studeeren, dat wij ons bewust gaan nivelleeren tot de groote „wij”-groep van intellectuelen, of ze nu geloovig zijn dan niet! Aan die ellendige, ongehoorzame en verderfelijke hautainiteit gaat het Christelijk Middelbaar onderwijs te gronde. En men noemt dat: Apostolaat. Want, zegt men, het werven voor Christus ligt in den persoon, die studeert, de Christelijke persoonlijkheid, niet in Schriftgehoorzaam studeeren en van resultaten.

Zoo blijkt de dwaasheid der hooghartigheid: niet Gods groote werken, de heerlijkheid van Zijn Wet, maar de persoon des menschen zal de magneet zijn.

Vraagt men „Waarheen?”, dan krijgt men nimmer een concreet antwoord. En deze menschen willen wij wijzers zijn! Wat wil Apostolaat anders?

Nee, wij weten, wie wij zijn, zeer concreet en klaar. Wij zijn van Zijn Kerk en staan in haar dienst en weten ons aan Zijn Wet onderworpen. Ook in onze studie willen wij de Kerk dienen. D.w.z. God en onzen naaste. Het meest de huisgenooten des geloofs, maar ook de anderen.

De Kerk geeft ons onze taak. Zij stelt ons daarbij ook onder de Wet Gods. Zoo is niet slechts het doel, ook de wijze van studeeren aan haar gezag onderworpen.

En nu luidt dikwijls de vraag (die ik bevestigend beantwoord): Ook het studieveld? Dit studieveld? Der Oudheid? Dat tijdperk van klinkklare goddeloosheid, van consequentheidendom, meestal wel bezadigde, maar niet minder bewuste, soms fanatieke afvalligheid?

Nu beweert ik natuurlijk niet, dat ieder door de Kerk wordt genoopt classicus te worden. Maar wel bedoel ik, dat, in den kring van toekomstige herders en leeraars, niemand zich mag onttrekken aan hetgeen de Oudheid ons te zeggen heeft. Hij mag dan geen tijd hebben tot speciale studie, zelfs misschien niet tot studie uit de verte, hij dient er voortdurend mee te rekenen dat de Oudheid een niet te elimineeren factor is in zijn studie en zijn verder herderlijk werk. Quod est demonstrandum!

Hebben wij dan aan het Woord niet genoeg?

Deze simpele vraag is toch maar niet zoo met Ja te beantwoorden. In deze vraag wordt met „het Woord” bedoeld: de bijbel. En nu de vraag zoo wordt gesteld: Hebben wij aan den bijbel niet genoeg, antwoord ik: Nee, dat hebben we niet.

God heeft ons den bijbel niet gegeven als een excerpt uit Zijn groote werken, waarbij men de rest kan verwaarloosen! De bijbel roept ons juist op tot het aanschouwen van de daden des Heeren, Zijn groote werken.

De bijbel is niet een afgesloten boekerij, waarbinnen alle kennis is opgetast en waarbuiten alles onbelangrijk is. Wij mogen trouwens m.i. niet spreken in dit verband van belangrijk en onbelangrijk. Zonder de historie kon de bijbel niet ontstaan, en zonder de historie is hij niet te verstaan: niet alleen in haar ontstaan en spreken toen, maar ook in haar spreken nu. De bijbel zou geen zin hebben zonder de historische actualiteit. Steeds spreekt het Woord in de historische actualiteit, toen, later en nu. Heel de geschiedenis door. De eens afgesloten canon spreekt tot óns in ónze historische actualiteit, omdat hij Gods Woord is. Omdat door hem God spreekt. Die historische actualiteit wordt door God verondersteld bij Zijn spreken. Hij spreekt door haar. Zijn spreken wordt door haar gemodificeerd.

Welnu, dan is die historische actualiteit in hooge mate belangrijk. Zoozeer, dat wij zonder haar den bijbel niet eens verstaan. Wanneer ik het leven van mijn gezin moedwillig verwaarloos, het bewust niet ken, dan versta ik niet wat de bijbel daarover uitroept. Dan gaat de bijbel voor mij dicht.

Men zal zeggen: Dat komt hier vandaan, dat men dan aan den eisch, dien het Woord stelt ten aanzien van het gezin, geen gehoor geeft. Inderdaad, Maar dat geldt met evenveel klem voor het leven in breeder verbanden: het leven met den naaste, buiten het gezin, het leven in beroep of bedrijf, het leven als burger van zijn land. Voor dat leven zijn wij mede verantwoordelijk, want God heeft ons daarin doen geboren worden, in heel dat gecompliceerde leven.

Wijzigingen Handboek 1950

Biz. 7 DELFZIJL. Adres kerkeraad: W. Boekeloo, Koe-
straat 23, Delfzijl.

Biz. 24 FERWERD. Ds J. Kamphuis is verhuisd naar
Hallum, no. 6a; adres kerkeraad: H. Holwerda,
Kloosterweg; adres boekhouder: S. Stelstra Jr,
Landbuurt.

Biz. 24 HALLUM. Adres kerkeraad: ds J. Kamphuis,
Hallum 6a.

Biz. 49 NIJMEGEN. Kerkdiensten in de benedenzaal van
het gebouw van het Vrijz. Prot. Verbond, Oran-
jesingel 2a, om 8.30 en 4.30 uur.

Biz. 94 SEMARANG. Adres kerkeraad: G. Goossens,
Oel Tiong Bing 7.